

Nr 208.

Af herr **Lindhagen m. fl.**, med förslag att författningarna angående skatteköp och skatteomföring af kronojord skola tills vidare upphöra att gälla.

Den gamla rätten att skatteköpa kronojord äger fortfarande bestånd i de fall, för hvilka den varit i gamla tider stadgad. Den grundas ännu på förordningen den 19 september 1723, huru med de hemman och kronolägenheter, som till skatte försäljas, förhållas skall. Sedan i följd af kungl. brefvet den 16 januari 1770 och den 28 oktober 1773 alla skatteköp blifvit inställda, utkom en förordning den 21 februari 1789, hvarigenom bland annat 1723 års förordning upplifvades och förnyades. Genom förordningen den 15 december 1848 angående förändring i ordningen och sättet för vinnande af skattemannarätt betogs kronan möjlighet att efter föregången värdering af hemmanet erhålla full valuta för detsamma. Därjämte finnas en del äldre författningar angående skatteomföring utan någon som helst afgift.

Dessa gamla författningar äro naturligtvis allt annat än tidsenliga. Till en början erhåller kronan på detta sätt en köpeskilling, som är så obetydlig, att skatteköpet får väsentligen karaktären af gåfva. På detta sätt har t. o. m. rekognitionskogshemmanen gått ifrån kronan utan någon valuta, ehuru de ej ingå i de kategorier, hvarom 1848 års författning uttryckligen talar. Den sista rekognitionsskogen eller Tunabergs allmanning, som bruket nyligen begärt få skattelösa, skall däremot enligt kommerskollegii beslut lösas till fulla värdet, hvaröfver klagan fullföljts till regeringsrätten.

Vidare får i fråga om under bruk skatteköpta hemman skatteköperätten den äfventyrliga verkan att därest kronan med afsevärda rättegångskostnader fått hemmanet förklaradt vara förverkad till kronan, så inträder rätt för åbon icke blott att för en obetydlig afgift i sin ordning skatteköpa hemmanet, utan äfven sedan sälja det exempelvis till bruket, som gifvetvis främst kommer att söka hvarje tillfälle att förvärfva

hemmanet. På detta sätt går kronans sträfvan att bibehålla en själfständig åbo på dessa hemman definitivt om intet.

Slutligen äro ju många olägenheter, såsom erfarenheten på ett sorgligt sätt visat, förenade med den fortfarande bestående rätten att få utan vidare till skatte omförda vanliga kronohemman och nybyggen. Genom att på detta sätt ingen omtanke ägnats åt bevarandet af dessa jordupplåtelsers ändamål hafva afvittringarne väsentligen förfelats samt den stora landsolycka, som kallas bolagens jordförvärf, i norra delarna af riket kunnat komma till stånd. Redan norrlandskommittén framhöll i skrifvelse till Konungen nödvändigheten att skatteomföring åtminstone ej måtte beviljas sådan jordinnehafvare, hvilken, såsom bolag och andra, icke kunde antagas vilja och kunna själf bebo och bruka fastigheten för att därigenom bereda sig sitt nödvändiga lifsuppehälle. Men äfven i andra fall leder ett beviljande af skatteköp utan omtanke för ändamålets upprätthållande till, att fastigheten lätteligen kommer i främmande händer.

Under alla förhållanden bör det vara af vikt att denna institution suspenderas i afvaktan på närmare öfvervägande af de förhållanden, som därmed äga sammanhang, såsom ju äfven vid ett tidigare skede varit förhållandet.

På grund af hvad sålunda anförts hemställes,

att Riksdagen måtte för sin del besluta att författningarna angående skatteköp och skatteomföring af kronojord skola i allo tillsvidare upphöra att gälla.

Stockholm den 26 januari 1912.

Carl Lindhagen. E. A. Leksell. Fabian Månsson.

Aug. Sävström. Ernst Lindley. Per Norin.

Wilh. Edbom. Rob. Karlsson.